
EUGENIKA

PRILOGA „ZDRAVNIŠKEGA VESTNIKA“

Dr. VILMA JANISCH-RAŠKOVIĆ — BEOGRAD

Eugenička pitanja rešavana na XXIV. sastanku nemačkih ginekologa u Münchenu 22. — 26. okt. 1935 god.

XXIV. sastanak nemačkih ginekologa koji se održao 22. — 26. oktobra prošle godine u Münchenu pod pretsedništvom prof. Mayera iz Tübingena bio je posećen od ginekologa po gotovo sviju evropskih zemalja i Amerike. Kongres pored čisto ginekoloških pitanja naročito se ovaj put bavio eugeničkim pitanjima i iznosio svoja iskustva u pogledu rešavanja problema negativne i delimično i pozitivne eugenike. Prvi dan je bio posvećen pitanju neplodnosti, koje pitanje predstavlja jedan krupan problem u pozitivnoj eugenici. Glavni referenti po ovom pitanju jesu bili: Albrecht iz Münchena, Richter iz Leipziga, Moench iz New Yorka, Spiethof iz Leipziga, Haselhorst iz Rostocka.

Albrecht govorio je o periodičnoj plodnosti i neplodnosti. Time je dodirnuo Knaus-Oginovu teoriju sa kojom se slaže. Nalazi, da je život jedne ćelije a isto i spermije mnogo preciznije ograničan nego što se do sada mislilo, a cení sposobnost njenu za oplodjenje posle izlaska iz folikula za samo nekoliko sati. Isto tako spermija ima vremenski mnogo kraću sposobnost za oplodjenje nego što se do sada mislilo jer pokretljivost spermije nije još nikakav dokaz za to da je ona u stanju da može oploditi, jer sposobnost za oplodjenje gubi se mnogo ranije nego pokretljivost. Moench iz New Yorka u svome referatu izneo je mikropatologiju spermije u reći i u slici, Spiethof upliv polnih bolesti i naročito gonoreje kod neplodnosti oba pola. Haselhorst je govorio o uzrocima neplodnosti koje leži u samim polnim organima žene i pri kraju dao je predlog za jednu vrlo važnu resoluciju koju je kongres usvojio: Sterilitet treba smatrati kao bolest i prema tome dužni su uredi za osiguranje radnika da sterilitet leče o svome trošku. Posle referata pojedini lekari iznosili su svoja iskustva: Schultze iz Stöckelove klinike iz Berlina 800 slučajaja neplodnosti koje prema uzrocima lečeni su operativno, hormonalno i produvavanjem tuba.

Uspesi kot pojedinih metoda se kreću izmedju 10—20%. Po ovom pitanju su dali svoja predavanja još i više lekara. Interesantno je bilo predavanje Schultze-a iz Königsberga koji je izneo iskustva sa hormonalnom terapijom neplodnosti kod infantilisma ženskih genitalija. Izneo je pored više slučajeva i taj kada se hormonalnom terapijom osposobio za graviditet uterus koji je bio veličine pasulja.

Posle svršenih predavanja došlo je do veoma žive diskusije naročito o Knausovoj teoriji periodične neplodnosti kod žene. Bilo je glasova koji su bili protivni Knausovom i Albrechtovom tvrdjenju, dok Knaus je branio svoje mišljenje i stojao je čvrsto na stanovištu da sposobnost oplodjenja jajne ćelije je vrlo ograničena i da traje samo nekoliko sati posle izlaska iz folikuluma. Pošto ovulacija kod normalnog 28 dnevnog ciklusa dolazi izmedju 11 — 17 dana moguća je koncepcija samo u jednom vrlo ograničenom vremenu od nekoliko sati koje spada izmedju 11 — 17 dan. Sposobnost oplodjenja spermije traje 2 dana. Tako na primer ako je žena ovulirala 10. dan ciklusa i koitus je bio 8. dana, može doći do oplodjenja. Slučajevi kod kojih je došlo ka koncepci izvan ovoga određenog vremena mogu se dešavati samo kod žena koje nemaju redovan ciklus. Da bi se mogli tačno utvrditi dani u kojima dolazi do ovulacije za to je potrebno prema Knausu znati ciklus jedne žene bar za godinu dana i natrag da bi se moglo odrediti vreme ovulacije. U slučajevima sa neurednim ciklusom je nemoguće odrediti vreme ovulacije i prema tome isto ne vreme koncepcije. Slučajevi koji su u ovoj diskusiji i već ranije u literaturi navedeni kada je žena koncipirala posle koitusa u premenstruumu nalazi Knaus da nipošto nisu merodavni jer se tu može raditi jednostavno o tome da žene ne govore iz raznih razloga istinu ili da je se radilo o ovulaciji koja je za nekoliko dana zadocnila. Pri kraju ove interesantne diskusije primetio je Mikulicz-Radecki da je neosporno da u vreme označeno Knausom spada maksimum sposobnosti žene za koncepciju i da vrednost Knausovih opažanja leži u tome što znamo sada za ovaj maksimum pa ćemo ženama koje žele da zatrudne moći savetovati da koitiraju u vreme koje je Knausom označeno kao plodno.

Drugi i treći dan kongresa posvećeni su bili pitanju funkcije jetre za vreme trudnoće i banskom i klimatskom lečenju u ginekologiji.

Četvrti dan posvećen je bio pitanju sterilizacije kod žena. Tema je glasila: „Dosadanja iskustva sa eugeničkom sterilizacijom“. Glavni referent po ovoj temi bio je Ottow iz Berlina za kliničko gledište. Pravničko gledište izneo je viši savetnik zemaljskog suda iz Stuttgarta.

Referent Ottow naročito je naglasio da lekar treba da bude samostalan autoritet u pitanju sterilizacije i da mora da ima određene ruke da li nalazi za potrebno izvršiti sterilizaciju ili ne. Pre no što se odredi sa strane nadležnog suda (Erbgesundheitsgericht-a) žena za sterilizaciju i pre no što se pošalje u zavod radi sterilizacije, potrebno je da bude od stručnjaka pregledana da li je uopšte sposobna za koncepciju.

Što se metode sterilizacije tiče, nalazi Ottow da najsigurnija je metoda per laparotomiam. Tuba se mora cela ekstirpirati jer ako se ostavi patrljak onda može doći do gomilanja sekreta i time do upaljivih komplikacija. Samo podvezivanje tube kao i zgnječenje tube prema Madleneru („Tubenquetschung“) koja metoda može izazvati hematom, nisu podesne za sterilizaciju isto tako ne ekscizija tube („Tubenmittelexcision“). Isto i inguinalne metode (n. pr. Mengeova) nisu podesne za sterilizaciju pošto tu ostaje jedan prilični deo uterinog dela tube i postoji opasnost za ascendiranje gonoreje. Vaginalna metoda je isto nesigurna i lako posle nje dolazi do krvavljenja.

Ako postoji trudnoća treba evakuisati i posle odmah izvršiti ekstirpaciju tuba per laparotomiam. Trudnoća se može prekinuti do VI. meseca. Posle normalnog porodjaja koji je vodjen garantirano aseptično i kde žena nije bila u opšte pregledavana prilikom porodjaja može se na isti način odmah posle porodjaja izvesti sterilizacija. Smrtnost se kreće kod sterilizacije prema pojedinim statistikama između 0,29 — 0,4%, Ottow naročito naglasuje da treba se rešavati za one metode koje ispunjavaju dva glavna zahteva: da bude intervencija sigurna u pogledu života i u pogledu sterilizacije, a da metoda sterilizacije bude zakonski određena.

Posle referata Ottowa uzeo je reč viši savetnik Götz. On je naročito naglasio tekst zakona koji kaže: Ako prema iskustvu lekarske nauke potomstvo nekega lica sa velikom verovatnošću moglo bi biti oštećeno, može se dotično lice sterilizirati. Dakle zakon govori da se „može“ sterilizirati a ne da se „mora“. Zato je potrebno svaki slučaj individualizirati. Lekar ili nadležni sud uvek može ako nadje za zgodno da učini iznimku i da odbije izvršenje sterilizacije. Tako na primer kod depresivnih manijaka koji su naročito talentirani se sterilizacija ne mora izvršiti. Umna ograničenost („Beschränktheit“) ne mora se sterilizirati, samo slaboumni sa moralnim defektima trebaju da se steriliziraju. Dobre i blage osebine kod lakih slučajeva slaboumnosti treba isto uzimati u obzir. Sterilizaciju ne treba sud da zahteva od žena koje žive u celibatu ili kod onih koje se obavežu da neće polno opštiti. Ovde ne treba zaboravljati da predlogom sterilizacije može biti jedna žena koja je opšte udaljena od polnog života biti jako uvredjena jer ima sveta koji nalazi da je polni život sraman. Dakle treba tu voditi računa i o mentalitetu pojedinaca. Isto tako i žene zatvorene po zavodima za umnolbolne ili u drugim zavodima gde nemaju priliku za polno opštenje ne treba sterilizirati.

Posle svršenih referata iznosili su svoja iskustva pojedini lekari. Rech iz klinike Eymera iz Münchena iznosi iskustva od 310 slučajeva sterilizacije bes i jednog smrtnog slučaja. 259 od ovih slučajeva operisano je metodom Mengeovom (amputacija ampularnog dela tube kroz ingvinalni kanal i fiksacija patrljka u ingvinalnom kanalu pred lig. rotundum). Thiessen iz Freiburga izneo je rentgenološke kontrole posle sterilizacije i prema tome nalazi da je metoda ekscizije tuba najsigurnija („Tubenkeilexcision“). Nau-

joks govorio je o sterilizaciji kod teških telesnih defekta i naglasio da za odbijanje sterilizacije tu dolazi u obzir intelektualne osebine to je da telesno defektne sa jakim intelektualnim osebinama ne treba sterilizirati.

Posle svršenih predavanja iznosili su pojedinci svoja iskustva u diskusiji. Schröder iz Kiela nalazi da sterilizaciju treba vršiti posle menstruacije radi sigurnosti da koncepcija još ne postoji. Ako se vrši u intervalu, potrebno je prethodno kiretirati. Navodi slučaj kada je jedna žena 9 meseci posle sterilizacije rodila, jer se nije računalo sa mogućnošću da je dotična već koncipirala. Iznosi svoje iskustvo od 255 slučaja od kojih se desio jedan smrtni slučaj 18. dan u schizofrenom napadu. Runge nalazi da se treba odlučivati za metode koje su sigurne u pogledu života makar i nisu toliko sigurne u pogledu uspeha. Preporučuje eksciziju tube i Madlenerovu metodu („Tubenquetschung“). Naujoks nalazi da svako treba da zadrži pravo odluke za koju bilo metodu i da nije potrebno pokušati za zakonsku sterilizaciju određivati koju bilo metodu.

Eymer posle Mengeove metode nije doživeo nikakav smrtni slučaj niti je ikad video ascendirati gonoreju u slučaju infekcije. Protivan je da se koja bila metoda odredi zakonski. Isto potvrđuje i sam Menge, autor pomenute metode. Schulze iz istih razloga se izražava za Mengeovu metodu, i traži da se termin operacije t. j. postmenstruum odredi kao zakonsko vreme za izvodjenje operacije. Bauereisen iz Magdeburga ne slaže se sa Ottowom da bi trebalo odrediti jednu zakonsku metodu. Služi se Mengeovom metodom ingvinalnom jer nije video nikad posle nje komplikacija. Sa njome konkuriše i vaginalna metoda. Seitz se izražava za određivanje metode i nalazi da je laparotomija za to najpodesnija. Posle 42 — 43 god. predlaže sterilizaciju rentgenom.

Madlener iznosi svoje iskustvo od uspehlih 271 slučaja koje je operisao svojom metodom, i posle završne reči referenta Ottowa kongres je završio svoj naučni rad. Sve metode sterilizacije pokazane su slušaocima na jednom uspehom filmu koji je sniman na klinici Wagnera u Berlinu. Na Eymerovoj klinici Münchenu svakodnevno vršene sterilizacije ingvinalnom metodom Mengeovom, u prisustvo posetioca kongresa.

Svi referati ovoga kongresa i naročito eugenički pružili su dokument jednog marljivog rada i traženja naučne istine u korist čovečanstva. Stara lekarska izreka „non nocere“ dolazila tu do svoga potpunog izražaja. U eugeniki nauka sebi uzima pravo da sprečava prirodne zakone plodjenja, silom otima jednom biću sposobnosti materinstva, u ime jednog višeg zah-teva morala interesi pojedinica se podređuju interesima celina, drugih po-jedinaca, da se glasovita izreka „non nocere“ pojavljuje u celoj dubini svoje sadržine. Sve što je kongres pružio u pogledu eugenike bio je doku-mentat da je eugeničko pitanje rešavano ne samo sa gledišta medicinsko-pravničkog, već i čovečanskog.

Zusammenfassung:

Dr. Vilma Janisch-Rašković — Beograd: **Eugenische Fragen auf dem 24. Kongreß der deutschen Gynaekologen in München 22. — 26. Oktober 1935.** Alle Referate, besonders aber die eugenischen, boten ein Dokument unermüdlicher Arbeit und Suchens nach wissenschaftlicher Wahrheit zum Wohle der Menschheit. Das alte Sprichwort „non nocere“ kam hier zum vollkommensten Ausdruck. In der Eugenik nimmt sich die Wissenschaft das Recht, die Naturgesetze der Fortpflanzung zu korrigieren, im Namen einer höheren Moral sind die Interessen des Einzelnen den Interessen der Gemeinschaft untergeordnet, sodaß das bekannte Sprichwort „non nocere“ in der ganzen Tiefe seines Inhaltes zum Ausdrucke gelangt. Alles, was der Kongreß in bezug auf die Eugenik bot, war ein Dokument, daß die eugenische Frage nicht bloß vom medizinisch-juridischen, sondern auch vom Menschlichkeitsstandpunkt gelöst wird.

V pojasnilo

Število mortalitete žen po sterilizacijskih operacijah v Nemčiji 5‰, ki ga, po Gaussu čitamo lahko tudi v naših listih in smo ga čitali tudi v „Evgeniki“, je moralo nastati po pomoti. Tako visoke mortalitete ne poznamo skoro po nobeni operaciji več. Tudi se ne ujema s številkami, o katerih so poročali na lanskem ginekološkem kongresu v Münchenu (prim. današnji referat!), niti ne z amerškimi. Najbrže gre torej za 5‰, ne pa za 5%. Tudi to število je še upoštevanja vredno. Vendar pa moramo računati s tem, da bi si pacientke v kakem shicofrenem napadu lahko poškodovale rano, ki je nastala po operaciji slepiča, prav tako, kakor rano po sterilizacijski operaciji. Ta namreč — po amerških avtorjih — sliči najbolj operaciji slepiča. V takem primeru pa ne moremo zvrniti krivde na sterilizacijo, niti ne na sterilizacijsko operacijo, temveč na bolezen, zaradi katere je bila izvršena. Sterilizacijska operacija pa je doslej še vedno najboljše in najvarnejše sredstvo negativne evgenike.

Š.

Naša usoda je določena v hipu oplodnje naših roditeljev. Mi smo le funkcije svojih prednikov, skoro nič nismo iz sebe. Naša naloga je le, da spoznamo svoje dedne potence in da jih pravilno v korist svojih soljudi usmerimo in gojimo.

Genetični seminar

G. TOMAŽIČ:

Seme (spermatozoon, sperma); jajčkova stanica (ovulum).

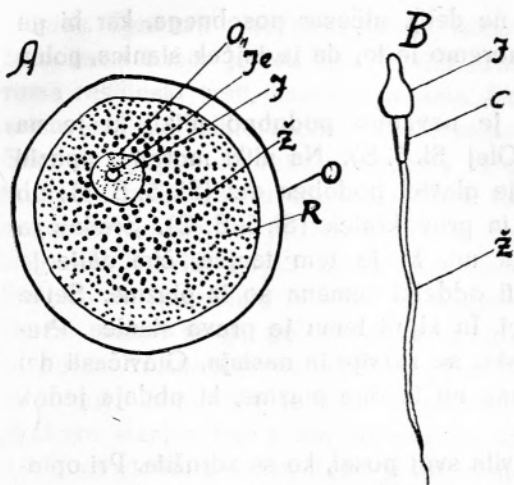
Združitev semena z jajčkovo stanico (oploditev, osemenitev, spočetje).

Spojek (zygota); zametek ali zarodek (embrijo).

Dosedaj smo si ogledali, kako so zgrajene stanice. Spoznali smo, da se pomnoži število stanic le na ta način, da se stanica-matica razdeli na potomke. Našli smo obenem v zgradbi stanic posebne priprave, ki omogočajo prenašanje lastnosti od stanice do stanice v mejah poedinca. Odgovoriti moramo še na vprašanje: Kako se prenesejo lastnosti matere in očeta na otroke?

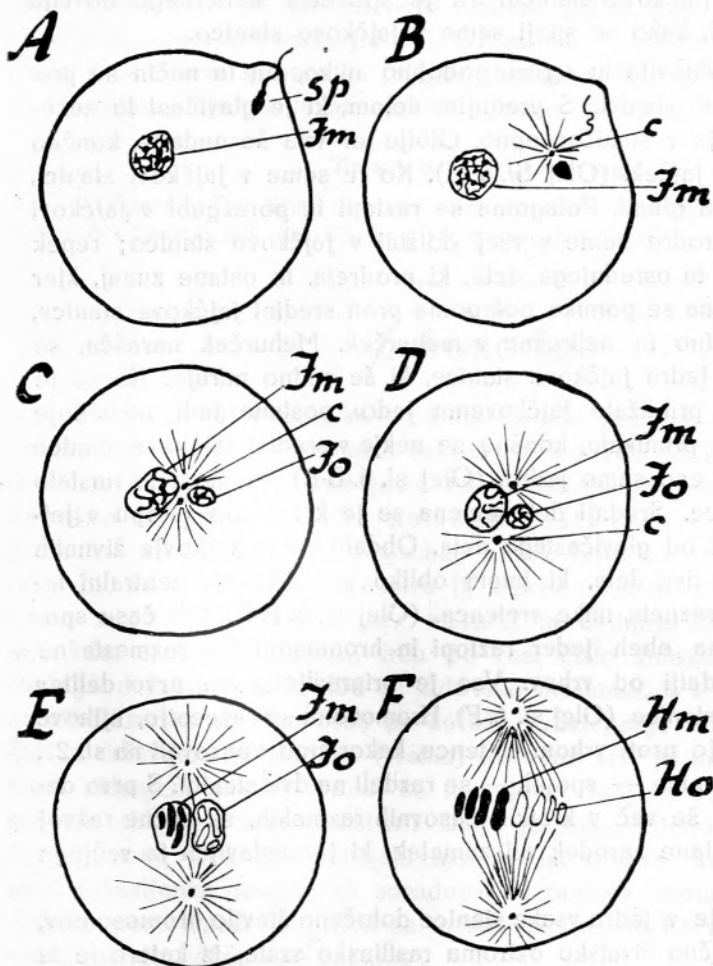
Slišali smo že, da se morejo oddati lastnosti starišev in prednikov potomcem le ob času spočetja, to je takrat, ko se spoji očetovo seme (cvetni prah rastlin) z jajčkom matere (z jajčkovo stanico ali zarodnico v cvetovi plodnici). Vprašanje je torej: Kako so zgrajene stanice, ki jih nazivamo jajček oziroma seme, da morejo dati nanovo spočetim ljudem, živalim in rastlinam s seboj nekaj, kar je navzoče v vseh njihovih stanicah, jih oblikuje po vzorcu starišev in sili, da ravnajo kakor njihovi predniki? Morda najdemo v stanicah semena in v jajčku v to svrhu posebne priprave? Drugo vprašanje je: Kako nastanejo iz stanic, ki so v stanu opravljati v telesu poedinca vsakovrstne posle, stanice, ki imajo samo ta opravke, da stvarjajo nova bitja in zamorejo prenašati lastnosti iz roda v rod?

Ogledati si hočemo najprej zgradbo semena in jajčkove stanice, na drugo vprašanje bomo skušali odgovoriti pozneje. Seme (cvetni prah) in jajčkova stanica sta zgrajena pravtako kakor stanice v obče. Lepo vidimo to, če primerjamo jajčkovo stanico na sliki 5.A in stanico, ki smo jo spoznali v začetku naših razmotrivanj. (Glej sl. 1.). Jajčkova stanica je kroglaste oblike. Protoplazma ali živ, iz katere je zgrajena, je sestavljena iz dveh delov. V sredini je jedrova protoplazma (Sl. 5. A, J), obdana je okrog od ostale živi (Sl. 5. A, Ž). Vso protoplazmo jajčkove stanice obdaja krogin-krog stanična opna ali membrana (Sl. 5. A, O). V jedru opazimo jedrce (Sl. 5. A, Je) in omrežje linina z hromatinovimi zrci. Edina razlika, ki jo moremo opaziti, če primerjamo jajčkovo stanico s stanicami v obče, je v tem, da je v plazmi jajčka mnogo rumenjaka (Sl. 5. A, R), ki ga v ostalih stanicah zaman iščemo. To je v zvezi z nalogo, ki jo ima jajček. Po oploditvi ali osemenitvi nastane iz jajčkove stanice zametek ali zarodek, rumenjaka pa je nakopičeno hranivo, da se prehrani. Kakor vidimo, ne moremo

Slika 5.

- A: Jajček (ovulum).
 R: rumenjāk.
 Ostali znaki kakor Slika 1.
- B: Seme (spermatozoon, sperma).
 Znaki kakor slika 1.

Slika 6.

Spojitev očetovega semena z jajčkovo stanico matere v spojek (zygota).

A: Seme prodre v jajčkovo stanico.

B: Seme razpade v tri dele: glavico, osrednji del in živnati repek.

Iz osrednjega dela nastane centrosom, okrog njega žarkovje.

C: Iz glavice, ki vsrkava sok, nastaja jedro. Centrosom se razdeli v dve centralni telesci. Jedri semena in jajčkove stanice se primikati.

D: Obe jedri sta se že približali in se dotikati.

E: V jedrih so vidni hromosomi; v opljeni jajčkovi stanici so razpete živnate nitke med obema centralnima telescema.

F: Jedrova opna obeh jeter se raztopi. V vretencu je 8 hromosomov, polovica teh (črni) so hromosomi jajčkovega jedra, torej materinskega porekla, polovica (beli) je iz semenovega jedra, torej očetovega porekla.

- sp: seme (spermatozoon).
 Im: jedro jajčkove stanice.
 Jo: jedro semena.
 Hm: materinski hromosomi.
 Ho: očetovski hromosomi.
 C: Centrosom, centralno telesce ali zrnce.

opaziti na jajčku, kadar miruje (se ne deli), ničesar posebnega, kar bi ga ločilo od stanic v obče. Ugotoviti moremo le to, da je jajček stanica, polna rumenjaka.

Oglejmo si še seme. Seme je navadno podobno nitki, ki je na enem koncu nekoliko debelejša. (Glej Sl. 5. B). Na nitki moremo opaziti tri oddelke. Na debelejšem koncu je glavici podoben del (Sl. 5. B, I); ob njem srednji, ki je nekoliko tanjši in prav kratek (Sl. 5. B, C). Srednjega dela se drži repku podobna valovita nit, ki je tem tanjša, čim dalje je od srednjega dela (Sl. 5. B, Z). Vsi ti oddelki semena so iz plazme. Seme ni na videz prav nič podobno stanici. In kljub temu je prava stanica. Prepričamo se o tem, če opazujemo, kako se razvija in nastaja. Glavičasti del nastane iz jedrove živi, repku podobna nit iz one plazme, ki obdaja jedro, osrednji del pa je centralno telesce.

Seme in jajčkova stanica opravita svoj posel, ko se združita. Pri oploditvi ali osemenitvi se spojita dve stanici. Nastane spojek, to je zygota. Spojek je oplojena jajčkova stanica. Ta je spčetek slehernega novega poedinca. Oglejmo si, kako se spoji seme z jajčkovo stanico.

Seme giblje z valovito in repku podobno nitko, na ta način se premika in bliža jajčkovi stanici. S prednjim delom, ki je glavičast in nekoliko prišiljen, se zarije v stanično opno. Giblje ter vrta še nadalje, končno jo prevrta in zleze v jajček. (Glej Sl. 6. A). Ko je seme v jajčkovi stanici, preneha repkova nitka gibati. Polagoma se raztopi in porazgubi v jajčkovi plazmi. Včasih ne prodre seme v vsej dolžini v jajčkovo stanico; repek se odloči od glavice in osrednjega dela, ki prodreta, in ostane zunaj, kjer pogine. Glavica semena se pomika polagoma proti sredini jajčkove stanice, sprejema vase tekočino in nabrekne v mehurček. Mehurček narašča, se približuje vedno bolj jedru jajčkove stanice, ki še vedno miruje. Ko se je jedro semena dovolj približalo jajčkovemu jedru, postane tudi poslednje aktivno. Obe jedri se primikata, končno se nekje v sredini jajčkove stanice sestane in zlijeta v eno samo jedro. (Glej sl. 6. B-E). Medtem je nastalo tudi delitveno vretenca. Srednji del semena se je kmalu po vstopu v jajčkovo stanico odločil od glavičastega dela. Obdalo ga je žarkovje živnatih nitk. Razdelil se je v dva dela, ki imata obliko zrc. To sta centralni telesci. Med njima so razpete nitke vretenca. (Glej sl. 6. B-E). Ob času spojitve se jedrova opna obeh jeder raztopi in hromosomi se razmeste na vretencu v enaki razdalji od vrhov. Vse je pripravljeno za prvo delitev osemenjene jajčkove stanice. (Glej sl. 6. F). Hromosomi se razcepijo, njihove polovice se pomaknejo proti vrhom vretenca, kakor smo opazovali na sl. 2. . Oplojena jajčkova stanica — spojek — se razdeli na dve stanici. S prvo delitvijo, kateri jih sledi še več v kratkih časovnih razmakih, se začne razvoj jajčkove stanice. Nastane zarodek ali zametek, ki je sestavljen iz večjega števila stanic.

Videli smo, da je v jedru vsake stanice določeno število hromosomov, ki je značilno za dotično živalsko oziroma rastlinsko vrsto, iz katere je ta

stanica. Spoznali smo tudi, da sta seme in jajček stanici. Zato morata imeti tako seme kakor jajček ono število hromosomov, ki je lastno živalski oziroma rastlinski vrsti, kateri pripadata. Po združitvi obeh v spojek, mora biti v tem dvakrat toliko hromosomov, kakor je za stanice dotične vrste določeno. Iz spojka se razvije zametek in končno poedinec novega mlajšega rodu. Po naših zaključkih mora imeti ta v vseh stanicah dvakrat več hromosomov, kakor sta jih imela oče in mati. V naslednjem rodu bi se na isti način število zopet podvojilo. Tisoči in tisoči rodov živali, rastlin in ljudi so že preminuli, vendar ne najdemo pri nobeni vrsti tako visokega števila, kakor bi ga po ravnokar izvedenih sklepih pričakovali. V resnici se število hromosomov iz roda v rod ne večja. V spojku je ravnотoliko hromosomov, kakor jih je bilo v stanicah očeta oziroma matere. Oplojena jajčkova stanica ima v tem oziru enako zgradbo kakor vse stanice slehernega poedinca dotične vrste. Kako je to mogoče? Na to vprašanje bomo skušali odgovoriti prihodnjič, ko si bomo ogledali, kako nastane seme in jajček. Našli bomo obenem ono bistveno razliko, potom katere se ločijo stanice, ki služijo razplodu (seme, jajček), od ostalih. Ta razlika, ki smo jo zaman iskali v doraslem semenu in jajčku, jih napravi šele sposobne, da zamorejo dati novemu bitju, ki se ob spojitvi spočne, lastnosti in obliko prednikov

Zusammenfassung:

G. Tomažič: Der Same (Spermatozoon, Sperma); die Eizelle (Ovulum). Die Vereinigung des Samens mit der Eizelle (Befruchtung, Empfängnis). Die Zygote; der Embryo.

Zakonodaja

Ne sicer kot evgeniška v ožjem smislu, pač pa kot rasno-higienska moramo smatrati dva zanimiva zakona, ki sta izšla 15. sept. 1935. v Nemčiji in sicer. Zakon o državljanstvu (Reichsbürgergesetz) in Zakon za varstvo nemške krvi in nemške časti (Gesetz zum Schutze des deutschen Blutes und der deutschen Ehre). Izvršilna uredba k prvemu odreka Židom nemško državljanstvo (§ 4 prve izvršilne uredbe: „Ein Jude kann nicht Reichsbürger sein.“) in definira Žida tako-le: „Žid je oni, kdor izvira iz najmanj treh po rasi čisto židovskih starih staršev“. Nadalje definira ista uredba še židovske mešance. § 1 Zakona za varstvo nemške krvi in nemške časti pa določa: „Sklepanje zakona (braka) med Židi in državljani nemške ali (vrstno) sorodne krvi je prepovedano. Vkljub temu sklenjeni zakoni (braki) so neveljavni, tudi če so bili v svrhu izbegavanja sklenjeni v inozemstvu“. Dalje je prepovedano izvenzakonsko občevanje med Židi in državljani nemške ali sorodne krvi. Židje ne smejo imeti državljanke nemške ali sorodne krvi pod 45. letom v službi kot gospodinske pomočnice. O priliki se morda še povrnemo na te zanimive in v svetu menda edinstvene zakone.

Legislation:

About the Law about state residence and the Law for saving the German blood and German honor from Sept. 15th, 1935 (Nürnberg).

Drobne vesti

Populacijski podatki iz Dravske banovine. Prebivalcev je bilo koncem l. 1934. 1,189.167; rodilo se je 28.900 otrok, umrlo je 16.552 oseb. L. 1933. je bilo 25‰ rojstev, l. 1934. pa le še 23,85; toda tudi umrljivost je nazadovala od 16 na 14‰: V primeri s severnimi in zapadnimi evropskimi državami se še nekako držimo, toda kako dolgo še? Če vpoštevamo, da so po novi uredbi o draginjskih dokladah prizadete osebe večinoma v mestih, nas obhaja resna skrb, kajti mesta Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj ter srezi Ljubljana-okolica, Celje-okolica in Radovljica imajo že sedaj pod 20‰! Tudi Radovljica med njimi? Sem spadajo industrijske Jesenice in močno „pomeščanjen“ Bled! Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj se močno približujejo mnogim izumirajočim velemestom. Preko 30‰ imajo še srezi Maribor-levi breg, Ljutomer in Novo mesto. Število porok je padlo od 7691 (l. 1933.) na 7515 (l. 1934.) Po „Zdravju“ XI./4.

Umrlijivost v evropskih mestih. Po španskem publicistu in politiku Ortegi je „Jutro“ prineslo pred kratkim nekaj številc umrljivosti v evropskih glavnih mestih. Začnemo z najzdravejšim: Haag (9,5‰), Bruxelles (nena-vedeno), Bern (10,1), Stockholm (11,0), Berlin (11,1), Oslo (11,2), Praha (11,3), Köbenhavn (11,4), Paris, Roma, Wien, Warszawa, London (12,3), Buda-pest (13,2), Bucuresti (14,9), Madrid (17,2), Lisbôa in Istanbul (nena-vedeno), Athenai (19,2). Ljubljana s svojimi 14‰ ne stoji ravno na častnem mestu. Zato podpirajmo higiensko delo, da v nekaj malo letih dosežemo vsaj 11—12‰, kar smatramo lahko za prirodni optimum; dočim so še nižje številke nenaravne, ker so povzročene lahko le po nenormalni starostni sestavi prebivalstva: razmeroma malo starcev, še manj otrok, jako močan sloj srednih starosti, pri katerih je umrljivost povprečno najmanjša.

Začetkom l. 1934. je bilo v Nemčiji 32.000 maloletnih v oskrbni vzgoji, od katerih je stal povprečno vsak 934 RM (ca Din. 18.000) na leto. Pri 45 % vseh l. 1933. oskrbovanih gojencev so bili starši — ali eden izmed njih — duševno ali moralno manjvredni. Po V. u. R. X./8.

V nekem nemškem zavodu je umrl mož, ki je bil 55 let v javni oskrbi. Občina in srez sta s tem enim dedno bolnim moškim imela 46.000 RM (ca Din 850.000) stroškov. Kaj bi se s tem denarjem dalo koristnejšega narediti! Koliko otrokom pomagati! Ali je evgeniška zakonodaja spričo takih primerov res nepotrebna? Po V. u. R. X./9.

Mestna uprava Pr.-Holland je izdala „Častilne karte za matere“, ki imajo 3 ali več otrok pod 14 let z napisom na naslovni strani: „Nacionalno-socialistična država spoštuje in časti nemško mater. Ona je večni vir življenja našega naroda.“ Ta karta pa ima tudi praktičen pomen, kajti žnjo so v zvezi razne olajšave, kakor: prednost postrežbe pri nakupih, prost vstop v mestno kopališče za vso sezijo, vložna knjižica na 3 RM (ca Din 55) pri mestni hranilnici, 10 do 25% znižana vstopnina pri gledaliških predstavah. Taka je danes tendenca v Nemčiji. Vzporedno takim ukrepom teče porast rojstev in porok: volja naroda k življenju je oživljena.

Po A. f. B. V./1.

V Amsterdamu je umrl znani prof. H. de Vries, eden od treh odkriteljev Mendelovih dednostnih pravil (1900) in osnovatelj mutacijske teorije, v 87. letu starosti.

Po A. A. XII./2.

V Avstriji je rojstna kvota l. 1935. dosegla 13,5‰. S tem je dosegla doslej najnižje stanje.

V Nemčiji so pristojna evgeniška sodišča l. 1934. odredila 56,244 sterilizacij, kar znači skoro 1‰ vsega prebivalstva. „Eugenical News“ poročajo, da se pojavlja močna in rastoča opozicija proti sterilizaciji. (Ta vtis dobi človek tudi po referatu s kongresa ginekologov v Münchenu 1935. Op. Š.) Pri „rojenih“ zločincih se je pokazalo, da je 82,5% njihovih rodovnikov obremenjenih z znaki degeneracije.

Po E. N. XX/6.

V Honolulu na Havaji se je avgusta 1935 ustanovilo Društvo za socialno higieno, ki ima v programu tudi to — z evgeniškega vidika — važno točko: „ . . . Da povdari odgovornost družbe in posameznika za ohranjenje in izboljšanje kakovosti bodočih generacij po vzgojnih in socialnih ukrepih“.

Po E. N. XX/5.

V U. S. A. je bilo od 23,353.000 „normalnih“ zakonov 7,447.328 brez otrok (!); 5,254,863 z enim; 4,246.459 z dvema; 2,650.730 s tremi; 3,753,610 pa s štirimi ali več otroci. Zakoni v mestu imajo manj otrok kakor na deželi. Črnci imajo poracionalno več zakonov brez otrok kakor belci.

Po E. N. XX/5.

Little notes :

The statistics of the population of Drava banat (Yugoslavia) show a further decline of the birth rate. The towns of Ljubljana, Maribor, Celje, and Ptuj dropped to a rate lower than 20 per mille. More than 30 per mille were reached only by three out of the 25 districts. The average rate declined from 25 per mille in 1933 to 23.83 per mille in 1934.

The mortality in European cities is lowest in Hague (9,5 per mille and highest in Athens (19,2 per mille). Compared with these figures, the mortality of Ljubljana (14 per mille) is relatively high, though it is lower than that of other Yugoslav towns.

Einige kurze Berichte aus Deutschland, zumal über die Einführung der Ehrenkarten für kinderreiche Mütter, die auch viele praktische Erleichterungen zur Folge haben.

About The Social Hygiene Association in Honolulu (Hawaii).

About the childlessness in U. S. A.

Književnost

Iz tuje književnosti

Frommolt, G.: *Rassefragen in der Geburtshilfe und Gynaekologie*. 4 Abb., 19 Tab., J. A. Barth, Leipzig 1956. Cena RM 5.—. Avtor prof. ginekologije v Halle/Saale, je to izvršno malo knjižico (96 str.) napisal z veliko kriličnostjo in znanstveno skepsjo. Vsi, ki smo na tem polju delali in smo v njegovi razpravi citirani, dobivamo stroge, toda navadno upravičene kritike in nove vzpodbude za delo na poljih, ki so doslej še nezadostno obdelana. Zaključek je, da rasne razlike v ginekologiji in porodništvu pač slutimo, da jih pa doslej brezhibno in znanstveno eksaktno nismo mogli dokazati. K obširnemu seznamu literature, ki obsega 6 strani pelita, bi si pa dovolili skeptično pripombo, da — sodeč po nekaterih meslih v tekstu — avtor nekaterih razprav ni mogel sam kritično predelati. Toda duh, ki veje iz Frommoltove razprave, je visoko znanstven in strokoven in je tako avtorju kakor založbi k izvršni knjižici treba čestitati. Knjižica zasluži tudi pri nas največjo pažnjo. Š

Tirala, G. L.: *Rasse, Geist und Seele*. 24 slik na 16 prilogah, 256 strani. J. F. Lehmann, München 1935. Cena za inozemstvo RM 5,10, vez. RM 6.—. Ne kaže, da bi se z obširno, za stvar mnogo preobširno knjigo bavili podrobneje, ker po svoji vsebini sliči bolj političnemu pamfletu, kakor pa strokovnemu delu. Naj tu le kot primere navedemo nekaj stvari: Avtor pravi, kako so često ravno Nemci postali voditelji slovanskega protinemškega gibanja in navaja za dokaz tudi imena, n. pr. Tyrš (Dr. Tiersch, str. 107). Imena seveda — zlasti v srednji Evropi — ne dopuščajo nobenih sklepov na narodno ali rasno pripadnost. Nemški ideologi so bili in so n. pr. H. St. Chamberlain, G. Kossina, G. Kraitschek, Bělohlavek, in — last not least — sam g. Tirala iz Brna. Ali spada tudi on med one „prächtige germanische Männer“, med katerimi najdemo Cuvierja, da Vincija, M. Pola in dr.?

Naš Nikola Tesla je „der berühmte französische Physiker“ (str. 203). Zaman iščemo med slavnimi kemiki ime Rusa Mendeljejeva; poniževalno govori o Poljakinji Curie-Skłodowski; pred Nemcema Schwanom in Schleydenom, ki sta odnesla slavo, je odkril stanico kot osnovno življensko edinico vseh živih bitij že češki fiziolog Purkyně. Tirale pa vse to ne molí v njegovih aporističnih sodbah. Kjer piše Tirala o narodnostnih vprašanjih, piše brez dvoma zavestno neresnice — najraje proti Čehom, med katerimi je tako dolgo živel —, kajti kar piše na str. 108/9. menda vsega sam ne verjame; o nas ne piše dosti boljše (108). Na strani 207. čitamo klasične stavke: „Lebte doch Ressel, (ki se pa je priznaval za Čehal) jahrelang in der Umgebung von Südslawen u. Italienern, Semmelweiß jahrelang in Ofenpest mit den Ungarn, Mendel in Mähren, wo die Tschechen von der österreichischen Regierung die freundlichste und lebhafteste Förderung erhielten! Ich möchte daher die Regel aussprechen, im bewußtem Gegensatz zu den (nam. dem!) kleinbürgerlichen „Der Prophet gilt nichts im Vaterlande“: „Der Genius bedarf der gleichrassigen Umwelt; dieselben Gene und Anlagen, die ihn groß gemacht haben, müssen in seinen Weggenossen mit lebendig sein, sonst spricht er zu Steinen und verblutet an der unmöglichen Aufgabe, sich in der Welt auch nur verständlich zu machen.“ Človek se z začudenjem vpraša, zakaj imenovanih genijev, ki so nemško publicirali, niti takratni Nemci niso razumeli? Ali je tako samo ob sebi umevna predpostavka, da so morali vsi Slovani, nb. od avstrijske vlade tako dobrohotno podprti, razumeti nemško spisana dela onih slavnih profetov, ki jih takrat nihče ni razumel? Na str. 204., torej malo prej, čitamo, da si (nemški) slavni botanik Nägeli ni vedel pomagati z Mendelovimi razpravami, ki so v — od avstrijske vlade vendar popolnoma počeščenem Brnu — izšle nemško. . . . Kakšno srečo ima vendar Tirala, da je našel sebi primerno okolje! In zopet bi bili Slovani zakrivilji, da se profet v svoji domovini ne bi mogel uveljaviti, kajti čs.

vlada, ki gleda, da vse Nemce v ČSR. sistematično zatire (str. 108/9.), je hotela zatreti očitno tudi tega profeta, ker ga je mirno tolerirala do l. 1933., ko so ga poklicali v München. Strokovno knjiga ni na mnogo boljši višini, le nekaj opazovanj je čisto dobrih, konkluzije pa so seveda vnaprej določene. Kot zanimivost bodi povedano, da se Tirala ogreva za polifiletizem, da bi mogel dokazati neenotnost človeštva. Toda o tej (njegovi) „teoriji“ sodi Weinert, ki je za ta vprašanja pač merodajen: „Wenn auch heute noch diese Ansicht als möglich oder als etwas Neues hervorgebracht wird, dann kann sie bestimmt nur auf ungenügender Sachkenntnis beruhen.“ Čudimo se znani založbi, ki je izdala že toliko dobrih knjig, da je za to-le porabila toliko brige in jo tako dobro opremila. Tisk je v gotici. Š.

Moench, G. L.: *Studien zur Fertilität*. Enke, Stuttgart 1931. 144 str., 24 slik in 14 Tab. Cena RM 10,80. Jako resna in čitanja vredna knjiga. Po avtorju je klinična sterilnost le najnižja stopnja fertilitnosti; absolutne sterilnosti skoro ni. Posebno podrobno so preiskani spermiji, količina, gibljivost, deformacije glav; morfologija spermijev dopušča najboljše sklepe glede oplojevalne sposobnosti teh stanic. Tudi relativna količina deformiranih glav v ejakulatu dopušča neposredne sklepe o fertilitnosti moškega. V vsakem primeru, kjer je šlo za biometrično nenormalne krivulje ali koeficiente spremenljivosti (v) ali pa, kjer je šlo za matematsko važne disimetrije, je bila klinična fertilitnost moškega slaba. Na spermioogenezo se dá najbolje uplivati s spolnim mirovanjem in z dvigom splošnega zrelostnega stanja bolnika. Š.

Arnold, A.: *Die sportärztliche Untersuchung*. J. A. Barth, Leipzig 1933. 2. izdaja, 80 strani, RM 2,70. Izborna mala knjižica, ki daje navodila za preiskavo sportnikov in za zdravstveni nadzor med treningom. Pri tem upošteva konstitucijske in sportne tipe, potrebe ženskega sporta, omejitve, ki so potrebne z ozirom na zdravje. Podaja razen tega tabelarični pregled svetovnih rekordov iz vseh panog telesnih vaj ter pogoje za doseg nemškega sportnega znaka (Deutsches Sportabzeichen), kakor tudi pogoje za razna druga sportna odlikovanja. Knjižico zaključuje stvarno kazalo (indeks), ki jako olajša orientacijo. Našim sportnim klubom, sokolskim društvom in vsem, ki se bavijo s telesnimi vajami, zlasti vsem zdravnikom, ki imajo priliko opazovati sportnike, končno tudi našim vojaškim zdravnikom, priporočamo to zanimivo in trezno pisano knjižico kar najtopleje. Š.

Seifert, W.: *Die Erbgeschichte des Menschen*. F. Enke, Stuttgart 1935. 176 str., 108 slik. Cena RM 13,—, vez. izv. 14,80. V prvem delu obravnava ta knjiga, ki je pisana za širšo inteligenco, vrsto in rase, in sicer v naslednjih poglavjih: prazgodovinski človek in njegova doba, nastanek vrst, pojem rase in razvoj (nastanek) ras, rasna dinamika kot zgodovina ras. Drugi, daljši del je posvečen človeški genetiki ter obravnava najprej dnevne osnove, potem harmonizacijo dednih osnov, razmerje med dedno snovjo in okoljem, ponovno pojem rase (z vidika genetika) in konstitucije, telo in značaj, križanje in izbor. Slike so prav srečno izbrane in tudi tekst nudi toliko zanimivega, na simpatičen način podano, da moremo knjigo toplo priporočiti, zlasti kot uvod v vse probleme, ki jih načenja. Da je na mestih, kjer govori o rasah, tudi nekoliko osebno pobarvana, ne molí, ker je vobče tudi tu objektivna. Na 8 straneh so razložene definicije in strokovni izrazi, kar bo zlasti lajku olajšalo čitanje. Stvarni indeks obsega okoli 250 pojmov. Knjiga je jako lepo opremljena. Š.

Schede, F.: *Grundlagen der körperlichen Erziehung*. F. Enke, Stuttgart 1935. 154 strani, 73 slik, cena RM 7,50. Knjiga je namenjena učiteljem, staršem, mladinskim voditeljem, pa tudi sportnim in šolskim zdravnikom. Predpostavlja pa znanje osnovnih pojmov anatomije in mehanike. Slednji pa je še vedno prihranjen velik prostor, kar moramo v zvezi z obravnavano snovjo posebno pozdraviti. Saj je mehanika gibanj in mehanika našega gibalnega aparata osnova vsem telesnim vajam, ako jih hočemo pravilno in primerno gojiti. Izmed naslovov dvanaestih poglavij, ki strogo strokovno obravnavajo, kar je v naslovu knjige povedano, naj navedemo samo: funkcionalni razvoj, funkcionalno prispobijanje kosti, gibanje in drža, napake drže, posebno hrbtnice in stopala, šola in telesna

vzgoja, vaja in počitek. Naj še pohvalno omenimo, da podaja avtor tudi lep program za telesno-vzgojno delo v okviru šole. Slike so prav izborne, tako risbe kakor fotografije, med katerimi so tudi rentgenogrami. Knjigo najtopleje priporočamo v upoštevanje vsem, ki so s poučevanjem telesnih vaj kakor koli v zvezi. Dobili bodo v nji potrebne osnove za pravi pouk z zdravstvenega in obče biološkega vidika. Tudi ta knjiga je izborna opremljena. Š.

v. Eickstedt, E. Frh.: **Grundlagen der Rassenpsychologie**. F. Enke, Stuttgart 1936. 164 strani, RM 5,40, vezan izvod 6.80. Ta knjiga znamenitega breslauskega antropologa in etnologa se prav prijetno razlikuje od vseh dosedanjih knjig in razprav s podobnimi naslovi, ki jih baš iz Nemčije ni malo. Poskusov rasnih psihologij se ne manjka. Vse trpe na preveč subjektivnem zrelšču avtorjev. v. Eickstedt pa skuša podajati popolnoma objektivno teoretično študijo o osnovah za rasno psihologijo, pri čemer upošteva vse dosedanje delo. Občudovanja vredno je, da obsega citirana, in sicer očitno res predelana literatura okrog 180 števil! Snov je razdeljena na ta-le poglavja: duša in rasa, nauki o karakteroloških tipih, skupinska psihologija (psihologija mase, narodov in drugih skupin), poči rasne filozofije, intuitivna rasna psihologija, fenomenologija, testi, celotnostni pogledi (Ganzheitschau); v slednjem poglavju skuša avtor dograditi most med prirodoslovnim in dušeslovnim (filozofskim) vidikom. Knjiga je res izredna in bi utegnila zanimati ne samo prirodoslovce, temveč tudi, morda celo zlasti, filozofe. Kar najtopleje jo priporočamo! Š.

Zeitschrift für Rassenkunde. Izdaja prof. v. Eickstedt (Breslau), zalaga F. Enke (Stuttgart), II./3. Ta zvezek ima zopet obilico zanimivih razprav, o katerih hočemo svoje čitatelje informirati vsaj po naslovih. A. Jirku razpravlja o tem, kdo so bili Amoriti in prihaja do zaključka, da najbrže niso bili Semiti. Sledijo članki o nemški in slovanski vrhni plasti v srednjeveškem vzhodnem Polabju (H. Banniza v. Bazan), o vprašanju starosti vzhodnoafriških človeških najdb (G. Heberer), o žilah, epifiznih osif. jedrih in rasti kosti (H. v. Eggeling), o vprašanju rasnega križanja v območju evropidnih ras (J. Aul), o lobanjah iz železne dobe v Sloveniji (H. Petri), nadaljuje se pa razprava H. W. Müllerja iz II./2.; G. M. Morant priobčuje poskus ocenitve relativne variabilnosti raznih populacij. Sledijo manjši prispevki in obširno poročilo, odn. seznam nove literature. S poročili iz mnogih držav je zaključen ta zvezek in z njim druga knjiga te lepe revije. — Ista revija, III./1 1936. Vsebinska tega zanimivega zvezka je morda še bolj pestra in zanimiva, kakor je običajno. Izdajatelj sam (v. Eickstedt) piše prav zanimivo študijo o „celotnostni antropologiji“ („Ganzheitsanthropologie“), Adloff (Königsberg) razpravlja o vrstnih in rasnih znakih v zobovju fosilnega človeka, Ngowyang (Nanking) o rasnih možganih, Alcobé (Barcelona) o evrafrikanidih in o rasni razdelitvi Iberskega polotoka, Prav zanimiva je kratka razprava o odtoku nadarjenih iz vasi od Kocha (Würzburg). Keiter (Hamburg) piše o tempu mešanja sosednih populacij, Schwidetzky (Breslau) o nadaljnjih metodah za kontrolo v. Eickstedtovih rasnih formul, Klenke (Breslau) o zgornje in nižješlezjskem pokrojnem tipu, Junge (Breslau) o zgodnji zgodovini vzhodnogermanskih Šakov, Krogman (Ohio) pa o „New Dealu“ za ameriške Indijance. Prav zanimivo je poročilo o antropoloških raziskavanjih na Japonskem (S. Miyake, Kyoto), tudi drugi krajši članki v tem zaglavju so zanimivi. Sledi, kakor vedno, obširno poročilo o novi literaturi. Poročila zaključujejo ta zvezek. Med njimi je omembe vredno poročilo o smrti znamenitega ameriškega antropologa, paleantropologa in toplega zagovornika evgenike H. F. Osborna, ki je umrl v častiljivi starosti 78 let. Bil je do zadnjih časov aktiven znanstveni delavec. Š.

Archiv für Bevölkerungswissenschaft (Volkskunde) und Bevölkerungspolitik. Izdaja odbor strokovnjakov. Zalaga S. Hirzel, Leipzig, V/4-6, 1935. — Nemogoče je dati podroben pregled vseh zanimivih razprav v tem izvrstno urejevanem strokovnem časopisu. V 4. zvezku je morda najzanimivejša razprava od F. Burgdörferja o tendencah evropskega in izvenevropskega populacijskega razvoja, kateri je priložena tudi jako poučna svetovna karta, ki nazorno kaže populacijska vprašanja vsega sveta. 5. zvezek prinaša obširno poročilo o mednarodnem kongresu za populacijske vede v Berlinu in o

mednarodnem kongresu za kazensko pravo istotam (od H. Harmsena). V 6. zvezku najdemo članek o populacijskobiološkem položaju in o pomenu nemških naseljencev v inozemstvu, ki nam znova dokazuje, kako pravilno cenijo Nemci svoje sonarodnjake v inozemstvu. (Kaj vemo mi o biologiji naše emigracije?) Med poročili je zanimiv referat o sterilizacijskih zakonih v USA. in njihovih posledicah od R. Brachwitza (o tem bomo poročali še na drugem mestu). Vsak zvezek prinaša poročila, obvestila, referate o književnosti ter končno zakone, uredbe in druge dokumente. Letna naročnina te revije (RM 10—, za inozemstvo seveda še za 25% ceneje) za 468 strani in za res visoko vredno vsebino ni pretirana. Upajmo, da se bo tudi v naprej dobro razvijala in ji želimo tudi pri nas več naročnikov!

Prejeli smo v zameno:

„Narod i potomstvo“ iz Sofije; list je posvečen evgeniki in izhaja sedaj v polovičnem obsegu kot priloga „Zdravni prosveti“. List je jako čedno redigiran in ima zanimivo vsebino. Vedno ima tudi poročila o dogajanjih po svetu in o literaturi. Videti je, da imajo Bolgari dosti zanimanja za evgeniška vprašanja. Vsekakor je kader sodrudnikov mesečnika številen. Zanimivo je, da je začel „Narod i potomstvo“ izhajati tudi l. 1935, kakor naša „Evgenika“. Želimo svojemu edinemu „tekmecu“ na Balkanu kar največ uspeha! (Izdajatelj je dr. Lj. Rusev, Sofija).

„The Eugenics Review“ iz Londona (The Eugenics Society); ta revija prinaša poleg originalnih prispevkov prav zanimiva manjša poročila, pregled literature, ki je jako obsežen, seznam predavanj, ki jih prirejajo predavatelji društva v raznih organizacijah, pregled periodikov, odgovore na razna vprašanja, seznam izmenjave.

„Eugenical News“, ki je oficialni organ Galtonovega društva (Galton Society), Mednarodne federacije evgeniških organizacij (International Federation of Eugenic Organisations), Trejtega mednarodnega kongresa za evgeniko in Obče-ameriškega urada za evgeniko in homikulturo (Pan American Office of Eugenics and Homiculture) in ki ga izdaja The eugenics research association. Dobili smo v zameno ves XX. letnik. List izhaja dvomesečno in prinaša poleg člankov tudi razne preglede, vendar po potrebi različno, tako n. pr. tudi kotiček o razvoju človeka, o družini, o forenzični genetiki itd. Razume se, da ima tudi poročila o organizacijah, o personalijah, o knjigah in revijah. List, ki obsega to leto 7 tisk. pol, izhaja v Cold Spring Harboru, N. Y.

Literature:

(Foreign)

Frommolt, G.: *Rassefragen in der Geburtshilfe und Gynaekologie*, J. A. Barth, Leipzig 1936. An excellent book with high scientific sceptic.

Tirala, G. L.: *Rasse, Geist und Seele*. J. F. Lehmann, München 1935. Viel Rasse, aber Geist? . . . Mit Rücksicht auf S. 207. werden wir Slawen wohl wieder als minderwertig gelten, wenn wir diesen Propheten nicht verstehen können. Das Buch enthält soviel Unrichtigkeiten, soviel Unwahrheiten, soviel Gehässigkeit, daß es sich zur Besprechung bloß in einer politischen Zeitschrift eignet. Wie legitimiert übrigens Herr Prof. Tirala aus Brünn sein Deutschtum? Sein Name dürfte slawischen Ursprungs sein. Schade, daß der Verlag, der soviel gute Werke herausgebracht hat, auf dieses Buch soviel Mühe um die hervorragende Ausstattung verwandt hat.

Moench, G. L., *Studien zur Fertilität*. Enke, Stuttgart 1931. — A very interesting scientific work of high standart.

Zeitschrift für Rassenkunde. II/3 and III/1. Editor: v. Eickstedt, Publisher: Enke, Stuttgart. — The last number of the second and the first of the 3^d volume of this excellent periodical.

Then we notify:

Arnold, A.: **Die sportärztliche Untersuchung.**

Seifert, W.: **Die Erbgeschichte des Menschen.**

Schede, F.: **Grundlagen der körperlichen Erziehung.**

v. Eickstedt.: **Grundlagen der Rassenpsychologie.** (A very thoughtful work.)

Archiv für Bevölkerungswissenschaft (Volkskunde) und Bevölkerungspolitik.
(An excellent periodical of high standard.)

Narod i potomstvo. (An Bulgarian eugenical review).

The Eugenics Review. (XXVII/3).

Eugenical News (XX/1-6).

Nekaj bolgarskih narodnih pregovorov

„Narod i potomstvo“, bolgarski mesečnik za evgeniko, prinaša v svoji tretji številki I. letnika (1935) tudi nekaj bolgarskih pregovorov, ki se tičejo evgenike. Priobčamo jih tu nekaj in spominjamo pri tem na zbirko naših pregovorov, ki smo jih objavili v 1. številki I. letnika „Evgenike“. Mnogo je podobnih, samo izražanje je včasih drugačno.

Plod ne pada daleč od svojega korena.“ — „Razborit orel ne rodi mirnega goloba.“ — „Sestra sestra ženi.“ — „Skušaj vzeti ženo svojega rodu, čeprav bi bila siromašna!“ — „Vse se lahko kupi, samo zdravja ne.“ — „Bogastvo brez zdravja ni življenje.“ — V eni hiši — eden je glava.“ — „Hiša ne stoji na zemlji, temveč na ženi.“ — „Mož je v hiši glava, žena duša.“

Š.

„Evgenika je nauk o pogojih človeškega razplojevanja in o racionalnem vplivanju na ta razplod, da se prepreči podedovanje telesnih in duševnih napak ter doseže zdravo potomstvo.“

Priv. doc. dr. A. Munda.
